

LISATIE.

he Conferentie.

Conferentie te Jeruzalem aan de prediking van de niet-Christelijke Boodschap moet worden de gemeenderen namen de „Boodschap“

die de Conferentie „Education“.

Jeruzalem niet van oudtijds in Edinburg. Het boekdeel van de Conferentie over de „Education“ is dan het

dat het niet zo licht ligt.

van het boek. Deze langrijke van de in het Edinburgse bijzonderheden uitsticht overzichts is dan de inhoud is dan het

el wat gewichtiger. Het boek bestaat uit een verzameling van de namen, den secretaris, onder den titel van de „Education“ is dan de inhoud is dan het

zooveel gewicht, dat de een Paedagogisch nemen, waarop wij

aan door Religious

ook. Maar hooren over dit punt: „Voor algemeen den term beschrijven al den us te zijn, in tegen; terwijl de term worden gebruikt te worden onder Christen met de nationale opvoeding. Maar opvoeding altijd een nodig zijn, om de Christelijke karakter van Christian education wordt. Wij meenen, duidelijk blijkt de den gebruikt wordt“.

ook nog even om ing. De schoolraad is een rol van de van het onderwijs, on den Höben des eimung“.

het onderwijs op de plaats in de uiteen- sde terrein der op n ook over wat de

het zondingsonderwijs aandacht werd be- wensch.

urbij, dat de zending ncht haar scholen van overheidsweg- ngezien, dat zij zich kunnen verwerven; rijk punt van staats

de vraag geworden, at naast de staats- worden opgericht, is met het uitgespro- al den Christelijken.

Turkije, Perzie en rustige bezorgdheid. den diert regoering- maakt.

zaak. Zie, de ver- van buiten; het is sterke en uitkomst schuld opvoeding bekeering noodzake- re.

kwam de klacht, te maken van de- u psychologie, maar platgetreden paden wijs en alle leiding rediet bracht.

gen krachtig positie

genomen. Ja, het heeft het niet bij een protest of waarschuwing gelaten, maar in haar rapport de lijnen aangegeven, waarlangs het onderwijs moet gaan, en het uitspoken, hoe van de resultaten der wetenschap op dit gebied profijt moet worden getrokken.

Daarom kunnen wij van een paedagogisch manifest spreken.

Dat aan het vaststellen van zulk een program veel arbeid is voorafgegaan, is duidelijk.

Zooals wij reeds zeiden was een rapport opgesteld voornamelijk door Oldham, en toegezonden aan alle ge- degeerden.

Dat rapport werd in een voltallige vergadering der Conferentie behandeld, nadat dr. Weigle en Canon Raven de vergadering hadden toegesproken; hun toespraken zijn in extenso in het verslag der Conferentie opgenomen; dr. Weigle had het over Christian Religious Education, en Canon Raven over The Teaching Method of our Lord! Vooral dit laatste stuk is van buitengewoon belang gebleken.

De discussie over het rapport leidde niet tot een eenparige conclusie.

Toen werd het rapport ter nadere behandeling ge- geven aan niet minder dan vijf secties, die elk een bepaald onderdeel voor haar rekening namen.

Daaruit is het voorstel geboren, dat door de volle vergadering is aangenomen en een paedagogisch manifest genoemd is.

De Conferentie heeft met dit manifest nieuwe wegen aangegeven.

En zelfs daarmee was zij nog niet tevreden.

Met name het onderwijs heeft talloze technische kwesties, die door een vergadering als die te Jeru- zalem niet bevredigend kunnen worden behandeld.

Daarom is besloten een commissie te benoemen, be- staande uit mannen, die de praktijk van het zondings- schoolwezen kennen, en uit paedagogen in het moe- derland, om de zaak der Education volledig uit te werken.

Het schijnt een „vondst“ te zijn geweest van Canon Raven. In zijn toespraak tot de Conferentie heeft hij toch dit onderwerp behandeld, kort en krachtig.

Het is echter toch nog te lang het belooft in zijn geheel op te nemen; wij dus den gang van het be- loof aan.

Jezus opvoedingsmethode draagt alle kenmerken van het Evangelie, en tegelijk de kenmerken van de ware beschaving: leven, vrijheid en gemeenschap. Slechts in zulk een atmosfeer groeien de karakteren.

Deze groei voltrekt zich in vier periodes.

Eerst predikt Jezus in het openbaar, voorbereidend, het Evangelie van Zijn Koninkrijk, en geeft aan Zijn hoorders een nieuwen levensinhoud, dewijl Hij de ver- houding tot God bepaalt en het saamhorigheidsgevoel wekt. Deze grondleggende fase beantwoordt aan het tijdperk van het kind van zijn derde tot zijn achtste jaar.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Wetenschap en levensvreugd.

door

F. C. MEIJSTER.

II.

Aristippus verklaarde de afzonderlijke genietingen tot levensdoel en werd daarvoor reeds berispt door Socrates, gelijk we uit de Memorabilia weten. Maar het is Epicurus geweest die dit stelsel uitwerkte en afrondde, en alzoo voor zijn deel weer gewerkt heeft aan de oplossing van het probleem: Wetenschap en levensvreugd.

Doch met Epicurus heb ik den schijn opnieuw tegen: al kwam hij uit het wijze Athene, en al gaf hij er later onderwijs, hij had weinig geleerd, was een autodidact, een zelfmaakte man en legde evenals de meeste dezer menschen een grondige minachting voor de be- staande wetenschappen aan den dag.

Stijlwiggend neemt Epicurus aan dat ieder mensch bij zijn streven alleen eigen nut kan beoogen — waar trouwens heel de klassieke wereld van uitging. Het heil van den mensch bestaat nu volgens hem in zooveel mogelijk genieten en zoo weinig mogelijk lijden. Hij zoekt het echter niet als Aristippus in bijzondere en afzonderlijke genuechten, maar in hun zoo groot mo- gelijke som, den gelukkigst-mogelijke toestand.

De wijze moet het dus ver brengen in de kunst genot te waardeeren en de kans op het ontstaan daarvan te berekenen. Goed is alles wat op den duur meer genot dan pijn, kwaad, wat meer pijn dan genot belooft.

Plato beschrijft deze leer met groote helderheid in zijn dialoog Protagoras — maar Socrates komt er tot de conclusie dat zij beide even onkundig zijn omtrent het wezen der dergel.

Natuurlijk roept Epicurus behalve de wijsheid, ook de matigheid te hulp — want hij acht het beter smart en leedverstelling te vermijden dan genot te zoeken, en evenzover dapperheid en verbeeking. Zoo beweert hij dat de pijn van een brandwond te verdragen is als men zich de koude baden in het Arpinatisch gebergte naar levendig voorstelt — een recept om te onthouden.

Bekend is — al weer de schijn tegen! — dat Epicu- risme met stofvergoding en godenverrechting hand aan hand ging. Het atomisme van Democritus vond bij Epicurus veel ingang. De ziel is dan een atomen- complex in het lichaam en wordt bij den dood ont- bounden. Vrees voor den dood is dus dwaasheid. Zooning

Daarna volgt de periode, dat de hoorders tot het discipelschap werden geroepen, in welken tijd Jezus de methode volgt door te onderwijzen door gelijkenissen, om zoo den hand tusschen het aardische en hemelsche aan te knoopen en het oog der twaalfen op de geest- lijke dingen te richten. Hij legt den jongeren arbeid op (Matth. 10) en geeft daadwerkelijk onderwijs. Dit is in overeenstemming met den knapensleijf van acht tot twaalf jaar.

Dan komt de „jongelingsstijf“ der discipelen, daar zij in Jezus den Gezondene der Vaders leeren zien en Hem als den Christus belijden. Maar hoewel zij opwassen in de kennis van het Zoonchap van Christus en Zijn eenheid met den Vader, blijft alle eigenlijke dogmatiek nog afwezig. Zoo is Jezus hen nabij, niet alleen of niet zooveel als Vriend en Leidman, maar als de Zoon van God.

En eindelijk, bij het licht van de verkregen kennis ontvangen de discipelen inzicht in de betekenis van het leven, waarin dienen, lijden, zonde, bekeering en wedergeboorte thuisheoren.

Zoo zijn de laatste ervaringen van kruis en Gol- gotha en open graf voorbereid, en de discipelen gaan stijgend stap voor stap de voltooiing op Pinksteren tegemoet.

Men kan zeggen, dat dit alles een gekunstelden indruk maakt. Doch dat de Conferentie haar manifest aansloot bij Jezus als leermeester en profeet, kan worden toegevoegd, en heeft op heel het stuk een heel Christologisch stempel gedrukt.

Ook om dezen arbeid kan de betekenis van de Confe- rentie van Jeruzalem groot worden geacht. J. D. W.

KERKELIJK LEVEN IN NED. INDIE.

Wanneer zullen we eindelijk gehoor vinden?

Medio 1928 stond in het blad der Vrijzinnig Hervorm- den „Kerk en Volk“ het volgende te lezen: „Als een jongeman uit onze omgeving wegtrekt naar Indië, als een meisje van onze kennis als „handschoentje“ schoep gaat, als een jong paar ginds het groots begin gaat maken, waarvoor in het vaderland de benodigde „baan“ niet was te vinden, ... wat moeten wij dan zeggen? Moeten wij ons dan met de optimisten alleen maar verheugen, omdat in Indië het „volle leven“ wacht, met een onbezorgde toekomst in het verschiet? Of moeten wij met de pessimisten slechts beklagen de nieuwe slachtoffers in den strijd tegen het tropische klimaat, dat de ziel uitput en het lichaam sloopt? Och, dit pessimisme kan ons zoo begrijpelijk zijn: wan- neer wij een ontgoochelde stem uit eigen ervaring hooren verhalen over de morele ellende der Indische eenzaam- heid en der Indische samenleving, wanneer er één terugkomt vóór zijn tijd: „mislukt“, of als daar alleen nog maar komt een kort telegram, en pas weken later de brieven, die min of meer verklaren, waarom wij een gelofte gezicht nooit zullen weerzien. ... En toch blijft het andere óók waar: dat in het wonderlijk schoone Indië een leven gevonden kan worden, ruimer dan in ons kleine knusse land, rijker aan strijd, maar ook rijker aan belooning voor wie de kracht vindt om te

wij er zijn is de dood er niet; als de dood er is zijn wij er niet meer. Ook Lucretius, de dichter met zijn levendige phantasie en zijn fijn gevoel, was Epicureër, en wel in volstrekt anti-godsdiensigen zin: de goden zijn gepersonificeerde menselijke idealen die op pieuse wijze vereerd moeten worden.

Heel deze richting van het Hedonisme had dus als levenshouding wat later in Duitschland geformuleerd worden: Lust zu gewinnen, Schmerz zu vermeiden.

Aristoteles, de klare en diepe denker, die man van de logica was absoluut geen Hedonist, veelmeer een ver- legenwoordiger van het Energisme, evenals Plato en de Stoa.

En toch vinden we bij hem wel iets, dat ons in ver- band met ons onderwerp interesseert.

Hij stelt het levensdoel veel hoger en neemt het veel edeler dan de Epicureërs. Niet maar als inwilliging van den lust en het zoet genot, maar als eudaimo- nie, *to xaxō ágathē zēn*, het voortreffelijke leven — den harmonischen mensch.

Hij onderscheidt de menschen in drie typen, den mensch, die op genieten uit is, den practischen en den theoretischen mensch. Bij den eerste overheerscht zinnelijke begeerte, bij de tweede hoogere aandriften, (*thumos*) bij den derde de zuivere rede. Eerst als men nu door opvoeding het voortreffelijke leven zelf heeft leeren kennen, kan men beoordeelen hoeveel hoger dit staat dan het leven van den mensch, die op genieten uit is. In zekeren zin is dit een critiek op Socrates' te hooge waardeering van het denken en weten als factor bij het menschelijk handelen.

Veel verder ging Antisthenes, die uitprak: beter krankzinnig dan genieten.

En had zelfs Plato niet de ascetische leer verkondigd: filosofie is streven naar scheiding van ziel en li- chaam? (*mortis meditatio*).

Voor Aristoteles en de zijnen bleef het hoogste levensdoel uitbreiding van inzicht in de dingen, gedre- ven door een onverzettelijke wroetgierigheid.

Dit was voor Aristoteles het verband van weten- schap en levensvreugd.

Uit dit alles zien wij dat reeds de antieke cultuur bij haar worstelen om geluk, om levensvreugd, om wat Henri Bordeaux genoemd heeft *la joie de vi- vre*, de Wetenschap te hulp riep om dat ernstig pro- bleem voor haar op te lossen; maar het natuurlijk redelike was te zwak om klaarheid te brengen in het verwarde denken en in het ongetrooste hart, met zijn heimwee naar geluk.

De wereld — zegt de Schrift — heeft God niet ge- kend door de wijsheid.

volharden... Wat moeten wij zeggen, als Indië weer wegroept leden van onzen kring? Misschien is het beste, om maar niet veel te „zeggen“. Om alleen maar wat mee te leven, zooals zij zelf het zien. En als zij ons dierbaar zijn, zal ons hart hun geven: een stille zegenbree.

Stukje is niet kwaad; maar de oplossing meer dan bedroevend. En ik kan nu goed begrijpen, dat het „Algemeen Protestantisch Blad van N.I.“, waaruit ik het overnam, hier in zijn nummer van 12 Sept. 1928 ducht- lig over klaagt.

Indienland, aan de Kerk schijnt in het geheel niet ge- dacht te zijn; aan haar bewaarende, sterkende, opbou- rende kracht wordt geen aandacht gewijd; en begrijpelijk, maar tragisch in haar slot, klinkt de verzuiching van het „Alg. Prot. Bl.“: „Weet men dan in Nederlandsche kerkelijke kringen heelmaal niets van het kerkelijk leven in Indië, of heeft men daar zoo bitter weinig fiducia in de geestelijke draagkracht onzer Indische Kerk?“ Ik geloof indenland wel dat dit laatste niet onmogelijk is. En ik moet er aan toevoegen, dat dit ge- brek aan vertrouwen ook niet ongegrond zou zijn. Wel wil het „Alg. Prot. Bl.“ het zoo voorstellen alsof dit gebrek aan vertrouwen „goedgeels“ (zou) te herleiden zijn tot afwezigheid van inzicht in het wezen en de samenstelling der Indische Kerk“, maar ik ben er in- tegendeel van overtuigd, dat nadere kennisname hiervan het vertrouwen in de Prot. Kerk van Ned-Indië niet versterken, maar nog veel meer verzakken zou. Zelf schijnt schrijver hier ook wel iets van te gevoelen, als hij zegt: „Wanneer er een Gereformeerd jongeling of een R.K. „handschoentje“ afreis naar Indië, dan staan de geestelijke leidsteden (in Holland) toch waarlijk niet met den mond vol landen. Waarom deze vrijzinnig- hervormde dan wel?“

Het is een gelukkig teken van kerkelijke opleving in Indië, dat de vraag, wat gedaan moet worden ten aan- zien van hen, die uit Holland uitkomen, al meer onder- oogen gezien wordt.

Het „Alg. Prot. Bl.“ meldt, dat zoowel het Kerk- bestuur van de Prot. Kerk als de Kerkeraad te Batavia er zich mee bezig hielden; en zelf dringt het aan op nauwer contact tusschen de Kerken in Holland en Indië. Men zende steeds bericht van ieder, die naar Indië komt; men doe dat als Kerkeraad, maar ook particulier.

Onze Gereformeerde Kerken in Indië komen op dit punt gelukkig niet achteraan; integendeel: ten onzent is deze actie reeds jaren lang aan den gang, en... het is slechts dijn te betreuren, dat ze door de Hollandsche Kerken in het algemeen niet met meerdere activiteit beantwoordt werd. Want voor ons kan niet gelden een gebrek aan vertrouwen; dat weten we beter; dat kan niet zoo lang we in één Kerkverband leven; daar is ook nog nooit iets van gebleken; neen, maar bij ons is het veelmeer een kwestie van onbekendheid met het Indische Gereformeerde Kerkelijk leven, en soms ook wel van zekere laksheid, of ook (en ik geloof dit nog wel het meeste) van onderschatting der groote geestelijke en morele gevaren, die de uitkomenden tegemoet gaan.

Ik heb mij menigmaal verbaasd over de schuldige

Daar was iets anders noodig om de ware levenshou- ding te vinden: verstand met goddelijk licht bestraald. Dit nu vinden we bij Augustinus, die de klassieke cul- tuur verpuurd in het christendom overdraagt en voor het heidensche Hedonisme een christelijk vreugd- verlangen, een hoogere en blijvende gelukssensatie in de plaats stelt in dat wonderschoone woord van zijn Confessiones, waar eigenlijk alles in ligt wat ik u te zeggen heb: beata vita est gaudium de veritate, het is een gelukkig leven waarin vreugd wordt gevonden over de waarheid.

„Want er is, schrijft hij, een vreugde, die niet wordt gegeven aan de goddeloozen, maar aan hen, die U o God eeren zonder loon te verlangen, wier vreugde Gijzelf zijt. En dit is het gelukkige leven zich te verheugen tot U, over U, om U, dat is het en geen ander. Die echter gelooven, dat het een ander is, zoeken een andere vreugd, maar niet de ware.“

Toch wendt zich hun wil van een of ander beeld der vreugde niet af. Immers, dat is de vreugde over U, die de waarheid zijt, o God, mijn verlichting, heil van mijn aangezicht, mijn God.“

Het zou de moeite loonen in de wijsbegeerte de lijn der genotzoekers in naturalistischen zin te volgen.

Telkens zou ons blikken dat er naast de dorre, ratio- nalistische verstandsverheerlijking en begrippen-gymna- stiek weer behoefte opkwam de Wetenschap in verband te zetten met het geluksverlangen van het Subject, tot waar men uitkomt in het moreel sensualisme van den nieuweren tijd, de leer dat zinnelijke gevoelens en drijfkrachten de enige motieven zijn van alle stre- ven en doen, en hun bevrediging het hoogste doel van de zedelijke daad, het hoogste goed.

Hoe ver de lijn der Wetenschap zich in het abstract- intellectuele verloop kon, leerde de Scholastiek. Men zou zelfs de Mystiek kunnen noemen een reactie- verschijnsel, waarin het gemoodsleven, het warme hart, het diepe gevoel, het verlangen naar het geluk, het beata vita in harmonischen zin zijn rechten herneemt.

Al meer kwam toch de praktijk op de Wetenschap te isoleeren, haar buiten het leven te stellen, haar te maken tot een verstandsmaterie, waarbij alle regis- ters van het orgel der ziel zwijgen, behalve de vox in- tellectualis.

Mijn tijdsbestek dult niet, dat ik hierop in den breede inga. Over twee verschijnselen moet ik echter iets apart zeggen: over de Renaissance en over onzen eigen tijd.